

BAG FÆNGS- SLETS MURE

SET fra Roskilde Landevej ligner Vridsløselille Strafanstalt mest af alt et gammelt, fornemt Herresæde. Det var denne Tanke der slog mig, da jeg fra Glostrup vandrede ud ad Landevejen til Vridsløse for at aflægge Fængslet et Besøg.

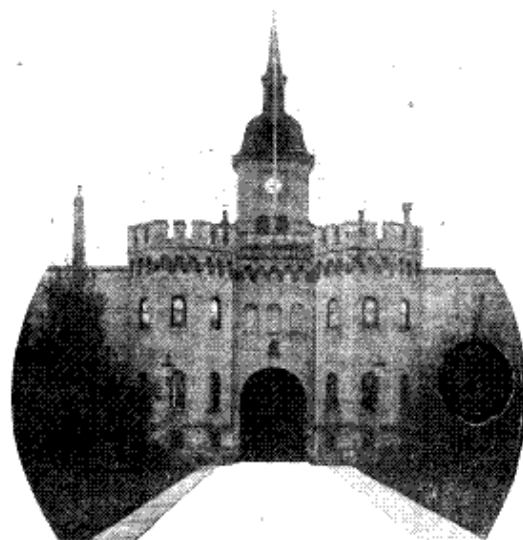
Det fine, slanke Spir tegnede sig skarpt mod den blege Efteraarshimmel, højt knejsende over de graa Bygninger, der ligger omgivet af halvt afbladede Træer.

Indtrykket bevarer, indtil jeg er drejet ned ad den brede Allé, der fører op til Indgangen. Ganske vist minder de to solide Taarne og den stængede Port om en Herreborg af den gode gammeldags Slags, men enhver Illusion forsvinder brat. Over Indgangen staar med store Bogstaver »Forbedringshus«.

Idet jeg banker paa den stængede Port, kommer jeg uvilkkaarlig til at tænke paa, hvormange af de 20,000 Fanger, der siden 1859 har afsonet deres Straf her, i Virkeligheden er bleven forbedret?

Vor Strafferet, som jo efter Sigende er saa human, er alligevel i mange Henseender forfæjlet og barbarisk. Betegnelsen »han har været straffet« klæber i de aller fleste Tilfælde ved en Mand hele Resten af Livet og gør det dobbelt vanskeligt for ham at arbejde sig frem, naar han i forbedret Tilstand slipper løs fra Fængslet. Man er altid tilbøjelig til paa Forhaand at mistænke en Mand, der en Gang har været dømt, og man ulejliger sig ikke med at undersøge Grunden til, at han kom i Konflikt med Loven. Det kom saa typisk frem i et Retsreferat forleden, hvor en Dommer udtalte følgende til en Arrestant, der var sigtet for Tyveri: »Tilstaa nu hellere, for De ved jo, at De som tidligere straffet ikke kan undgaa en Dom.« — Med saadant Eksempel for Øje synes det nærmest en blodig Ironi at sætte »Forbedringshus« over Portalen. Dantes berømmelige Ord, der sættes over et bekendt andet Sieds Porte vilde maaske her være nok saa meget paa sin Plads.

En Nogle raslede og en uniformeret Betjent kikkede forsigtigt ud. Han holdt Porten paa Klem omtrent paa samme Maade

Indgangen til Forbedringshuset.

som en enlig Dame bærer sig sig ad, naar en skummel Beller banker paa Køkkendøren.

Jeg viste min Legitimation, hvori Fængselsledelsen velvilligst tilstod mig Adgang, og som om et »Sesam luk dig op« var blevet udtalt, fik jeg Lov til at slippe ind. Indenfor Porten var Vejen spærret med et svært Jerngitter, og som jeg senere skulde se, saa var hele det store Fængsel i Virkeligheden delt i en Mængde smaa, selvstændige Afdelinger, der var adskilte ved laasede Gitterdøre.

Fra en lille, spartansk udstyret Forstue, der mest af alt minder om en Landsbykirkes Vaabenbus, kan man, efter at være

INDTRYK FRA ET BESØG PAA VRIDSLØSELILLE STRAFANSTALT AF NIELS MEYN

gaaet over en brolagt Forgaard, se ind i selve Fængslet gennem et nyt Jerngitter. Jeg trækker i en Klokkestreng, og en skarp Kimen overdøver Larmen af klaprende Træsko mod Jerntrapper og Klirren af Nøgler. Det lyder akkurat som Raslen af tunge Lænker og gør et uhyggeligt Indtryk paa dem, der ikke er vant til Fængslets Lyde.

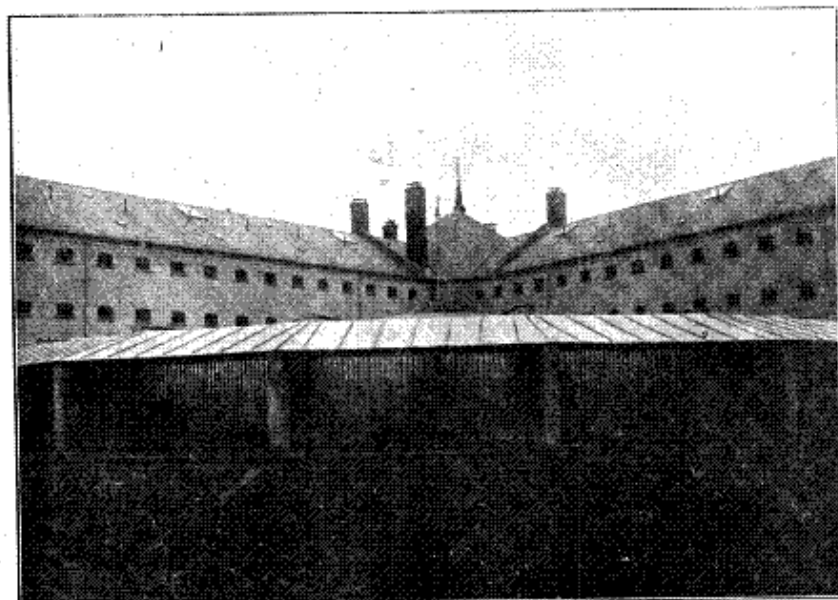
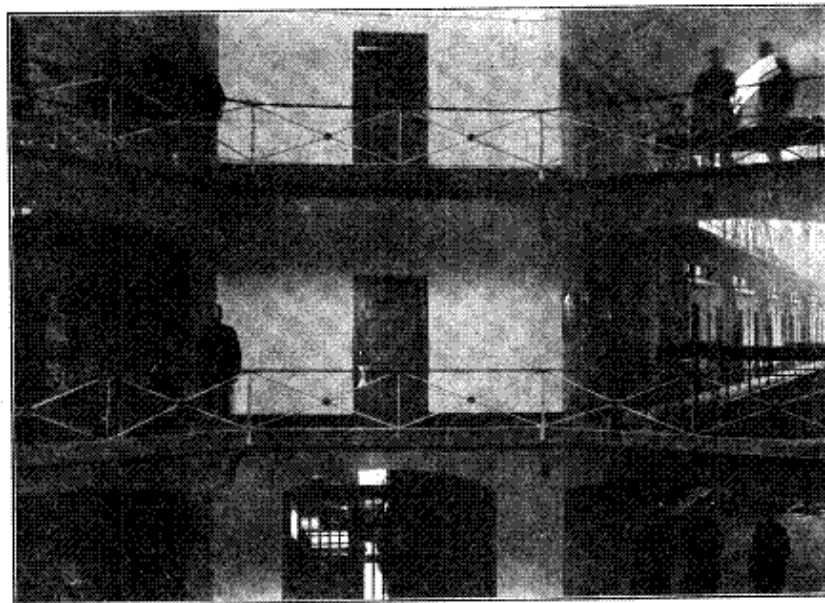
En militærisk udseende Betjent i stram Uniform viser sig. Uden at aabne Gitteret spørger han inkvisitorisk, hvad jeg vil, og først da han har set min Introduktions-skrivelse klarer hans barske Mine op. Jeg bliver høfligt anmodet om at tage Plads — udenfor Gitteret — medens der bliver bragt Besked videre til Kontoret.

Lidt efter bliver jeg indladt og bliver saa overgivet til en Overbetjent, der skal føre mig rundt og nøje paase, at jeg ikke kommer i Forbindelse med Fangerne. Det er jo et af Principerne i vor humane Straffemetode, at Fangerne fuldstændig isoleres fra hele Omverdenen, derved bliver den nemlig i Stand til med større Lethed at kunne klare sig senere i den vanskelige Kamp for Tilværelsen, naar de i høj Grad forbedret slipper ud.

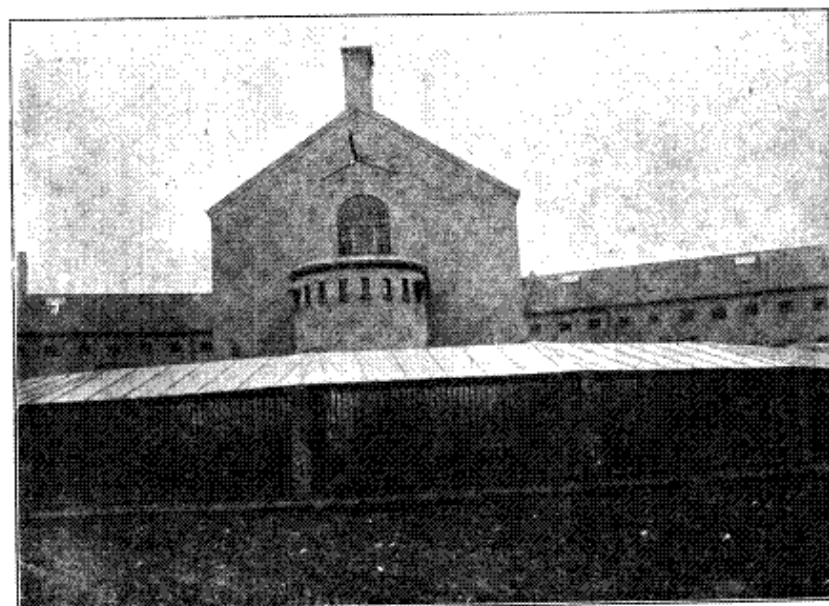
Turen gaar gennem laasede Døre og svære Jerngitter, og jeg kommer hen forbi den gamle Vaskegaard, hvor Fangerne i tidligere Tid, lukket inde i et rundt Jernbur, besørgede Fængslets Vask. Nu ligger den Del af Virksomheden unyttet hen, idet alt Vasketøjjet sendes til Kristianshavs Kvindefængsel.

I en Fart føres jeg forbi en Række smalle Bure med solide Jerntræmmen. I hvert Bur staar der en Mand i Fangedragt. En saver Brænde og en anden hugger Sten, hvad de øvrige foretager sig, faar jeg ikke Tid til at iagttage. Udenfor Burene vander en bevæbnet Politibetjent frem og tilbage. Det hele minder om Zoologisk Haves berygtede Bjørnegrotter, der er blot den Forskel, som en vittig Fange en Gang skal have bemærket, at Burenes Beboere ikke har Lov til at brumme og ruske i Stængerne.

Vi gaar videre for at se Celle-

Cellegaardene anbragt mellem Fløjene.

»Centralen«, hvor de fire Cellerløje munder ud.

Cellegaarde med Vægttaarn.

gaardene, hvor Fængslets Beboere hver Dag faar den foreskrevne Motion i fri Luft. Gaardene er bygget i Stjerneform med den spidse Ende ind mod et Taarn, hvorfra Fangevogteren kan holde Øje med hver enkelt Fange. Langs de høje Mure i hver Gaard er der traadt en fasttrampet Sti, medens der i Midten vokser frodigt, grønt Græs. Uvilkaarligt mindes jeg Aarestrups lille Digt, som maaske netop er inspireret herude. Aarestrup var jo selv paa en Maade knyttet til Fængselsvæsenet. Med de uhyggelige, skumle Gaarde og det grønne Græs — to skærende Modsætninger for Øje — forstaar man dobbelt Digterens Ord:

Fangen:

Grønne fine, Græs paa Muren,
I, som svaje hid og did.
Hvor I minder om Naturen,
i min lykkelige Tid.

Fangevogteren:

Væk med alt det Græs af Muren,
skynd jer noget, en, to, tre.
Gamle Skurk, ej mer Naturen,
Sten og Stænger skal du se.

»Undskyld,« det er Overbetjenten, som høfligt afbryder mine Reflektioner, »men maaske vi skulde videre.«

Om det er fordi jeg tilsyneladende viser de trange Bure en for stærk Opmærksomhed eller det er Overbetjenten, der fryser i sin Uniform uden Kappe, skal jeg lade være usagt. Det blæser iøvrigt nederdrægtigt, og der er ikke lysteligt her med Burene paa den ene Side og den høje, nøgne Ringmur paa den anden, saa jeg følger hurtigt efter gennem en smal Gang med Murstensgulv. Her maa jeg vente lidt, medens et Hold Fanger, der vasker Gulv paa den anden Side, bliver ført bort. Saa gaar det videre op ad en stor Trappe, hvor der paa hver Afsats er anbragt laasede Gitterdøre. Vi ender i Kirken, der mindst af alt minder om et Guds Hus. Endogsaa her undgaar man ikke Fængselspræget. Fra Prædikestolen kan man se ned i hver enkelt af de aflaaede Baase, der er anbragte saa snildt, at ingen af Fangerne kan se hinanden, medens de alle kan se Præsten — og saa naturligvis de Fangevogtere, der er placeret paa begge Sider af Prædikestolen.

Skolen, som vi dernæst besøger, er ind-

Vridsløsefængslet set fra Landevejen.

rettet paa akkurat samme Maade, men gør et langt lysere Indtryk. Her afbrydes Fængselslivets Ensformighed ved Undervisning i Skolefag, det vil sige Dansk og Skrivning, Engelsk og Geografi. Maaske et fint lille Vink til Fangerne om, at deres Nærværelse udenfor Landet er ønskelig efter Løsladelsen.

Iøvrigt maa Straffefangerne unægtelig faa Rejselyster, idet hele Straffeanstalten med en sjælden raffineret Udspekulerethed er lagt nær ved Banelinjen, saa man Døgnet rundt kan høre de travle Tog, der bruser af Sted — ud i Friheden. Men maaske dette ogsaa er et Led i det hele Forbedringssystem.

Fra Skolen føres jeg gennem Sygeafdelingen, hvor der er Tæpper paa Gulvet for at dæmpe Støjen af Vagtens Trin. Denne Afdeling gør et uforholdsmæssigt lyst og tiltalende Indtryk, men saa opvejes dette kraftigt ved, at jeg pludselig staar overfor en laaset Jerndør med et stort sort Kors paa. Det er Ligkapellet, som i de 60 Aar, Fængslet har eksisteret, har huset omtrent 200 Fanger, der her har endt et ulykkeligt og mislykket Liv.

I en lang Gang længere fremme skal jeg atter vente, medens der bliver undersøgt, om Fangerne er bragt i Sikkerhed i den Afdeling, jeg nu skal til at betrede. Saa føres jeg videre ind i Fængslets Hjerter. Det er Centralen, en overdækket rund Gaard, hvorfra man har Udsyn til de fire Fløje med Cellerne. I hver Fløj er der fire faste Betjente foruden de uniformerede Haandværksmestre, der forestaar Fangerens Op- og Udlæring i Snedkeri, Kurvemageri og Smedevirksomhed.

Der er tjent store Penge paa Fangearbejdet, som i sin Tid var i privat Entreprice. Der betaltes den Gang 1 Krone daglig for hver arbejdende Fange. Nu lønnes Fangerne med fra 4 til 12 Øre daglig. Disse Penge kan anvendes til Ekstraforplejning

eller spares op til en Nodskilling, der udbetales ved Løsladelsen.

Da jeg træder ind i Centralen, er det lige ved Middagstid. Store Bakker med Middagsmad bringes op, men hele Maskineriet standses ved min Ringheds Indtræden, idet samtlige Døre holdes fast laasede. En tiltalende Duft af Kaal og Flæsk fylder det store Rum.

Overalt vrirler det med Betjente, og man faar Indtrykket af en overordentlig Travlhed. Nøgler klirrer og rasler og Støvler klapper mod Jerntrin, og hvert Øjeblik kimer en elektrisk Klokke. Det er i Centralen, at det hele munder ud.

Af Hensyn til de ventende Fanger bliver mit Besøg kortet af, og jeg tager i Kontoret Afsked med Inspektoren og Viceinspektoren. Saa aabnes Fængslets Porte atter, og som en fri Mand træder jeg ud.

Overbetjenten følger mig elskværdigt helt ud til Hovedlandevejen, men jeg har nu en lille Mistanke om, at det er i Følge højere Instrukser. Der skal passes paa, at jeg virkelig forsvinder uden skumle Bihensigter, saadan byder nemlig Reglementet.

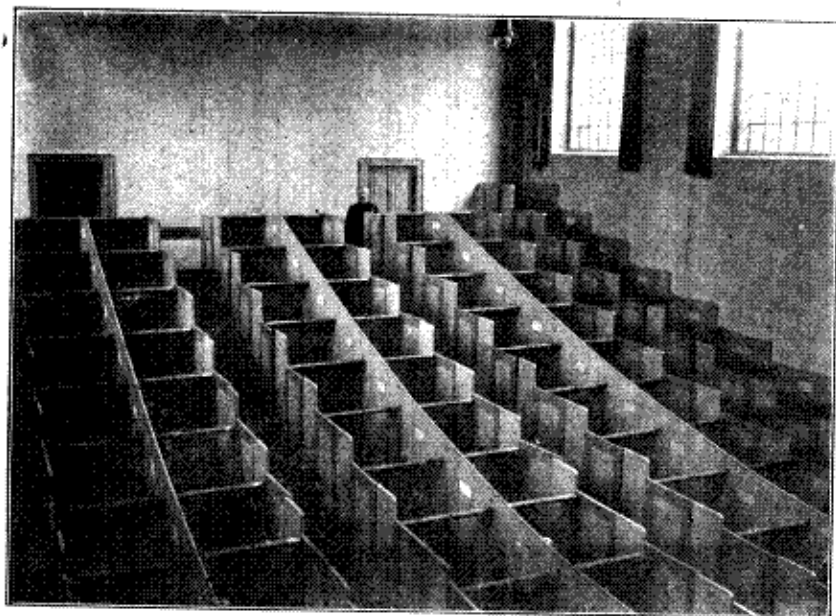
Enhver Fange der løslades, bliver paa samme Maade fulgt paa Vej, hvis da ikke hans Paarørende henter ham i Automobil.

Det kan ikke nægtes, at der bliver passet godt paa, og at de Betjente jeg talte med, gav et tiltalende og humant Indtryk. Og bortset fra hele det misforstaaede »Forbedringssystem«, saa maa man indrømme, at Fængslets Betjening virker mindre frastødende, end man skulde tro.

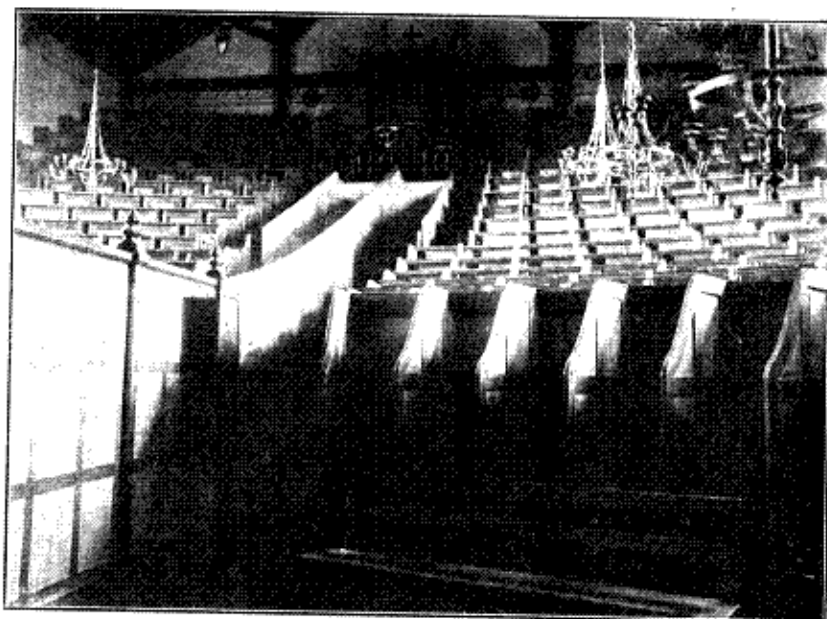
De mange fantastiske »Skandaleafsløringer«, som netop i disse Dage kolporteres Landet over, om Misligheder refererer sig ogsaa kun til to enkelte Tilfælde, der betegnes som ganske enestaaende i dansk Fængselshistorie. Det ene drejer sig om en Reservebetjent, der har ladet sig bestikke til at bringe Breve fra en fængslet Millionær til dennes Hustru. Betjenten er forlængst suspenderet og vil ikke undgaa sin Straf.

Det andet Tilfælde hidrører fra en Mand, der var ansat ved Fængselsarbejdet og som udøvede Bedragerier mod den Forretningsmand, der havde Arbejdet i Entreprice. Denne Historie er ligeledes fuldt opklaret.

Hvad der iøvrigt er fremkommet om »Misligheder« og »Misbrug« kan man roligt betegne som ondartet, los Sladder.

Fængselskolen set fra Lærers Plads. Hver Fange har sin lille, aflaaede Baas.

Kirken set fra Alteret. De aabne »Stole« foran anvendes ved Fangerens Altergang.